

Commissiedebat

Stikstof, NPLG en Natuur

17 april 2024

Op 17 april vergadert de Tweede Kamercommissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de onderwerpen stikstof, NPLG en Natuur. Vanuit de gezamenlijke provincies vragen wij het onderstaande in overwegingen mee te nemen in het debat.

Middelen noodzakelijk voor maatregelen gebiedsaanpak

Om de NPLG-doelen voor water, klimaat en natuur te halen en daarmee de vergunningverlening weer op gang te brengen en agrariërs een helder perspectief te bieden, zijn de gebiedsprogramma's van de provincies cruciaal. De programma's zijn met de gebiedspartners in het gebied opgesteld en zijn onafhankelijk getoetst. Om in en met de gebieden door te kunnen werken zijn de middelen uit het transitiefonds landelijk gebied onmisbaar. Daarnaast zullen wij, provincies en rijk, afspraken moeten maken over de lange termijn financiering van de gebiedsprogramma's (beheer en monitoring).

NPLG Wat doet het Rijk zelf?

Het ontwerp-NPLG legt terecht sterk de nadruk op de gebiedsgerichte invulling door de provincies, maar de benodigde duidelijkheid over de inzet van het Rijk zelf op de NPLG-opgaven ontbreekt. Zo is er is onvoldoende zicht op de eigen inzet van het Rijk op (generieke) maatregelen, op het ontwikkelperspectief voor de agrarische sector en op de financiering, nu het transitiefonds landelijk gebied controversieel is verklaard. De provincies en de gebieden hebben hier wel duidelijkheid over nodig om de definitieve gebiedsprogramma's vast te kunnen stellen en uit te kunnen voeren. We verwachten dat het Rijk in het definitieve NPLG duidelijk aangeeft wat haar eigen inzet is en bovengenoemde onzekerheden wegneemt.

Aanvullend rijksbeleid noodzakelijk

Om te komen tot de vereiste reductie van uitstoot van stikstof en broeikasgassen, is meer nodig dan enkel het formuleren van een ambitie. Wij vragen dat het Rijk tijdig effectieve, generieke maatregelen neemt, die leiden tot de benodigde afname van de emissies uit niet alleen de landbouw, maar ook uit andere sectoren. Daarnaast is op korte termijn duidelijkheid noodzakelijk over de meetcorrectie stikstof van zee. Wij vragen om in het definitieve NPLG aan te geven hoe de genoemde generieke maatregelen worden bereikt. We lezen in het Ontwerp-NPLG dat het kabinet erop inzet om de benodigde reductie van broeikasgassen te realiseren met generiek beleid en dat het Rijk voldoende (nog nader te bepalen) generieke maatregelen zal nemen die leiden tot een geborgde emissiedaling. Wij vinden het terecht dat het Rijk hier haar verantwoordelijkheid neemt, maar zien nog niet welke maatregelen bedoeld worden. Wij blijven graag in gesprek over de aanpak en de keuzes ten aanzien van (generieke) maatregelen om de benodigde emissiereducties voor stikstof, methaan en nitraat/fosfaat te realiseren. Het ontwerp NPLG is hier nog niet

consistent in, op veel andere plaatsen valt te lezen dat doelen gehaald moeten worden via de gebiedsgerichte aanpak. Dit scheidt onduidelijkheid.

Perspectief voor de landbouw en PAS-melders

Naast de noodzaak om natuur en water in goede staat te brengen, vragen wij aandacht voor de grote ongerustheid in Nederland en elders in Europa over het toekomstperspectief van de landbouw en over de voedselvoorziening op lange termijn. Voedselzekerheid is een thema dat geadresseerd en grondig geanalyseerd moet worden. Dit vraagt om een visie op landbouw en ook op voedselvoorziening op nationaal en Europees niveau. Het is de hoogste tijd om in dialoog tot visie en oplossingen te komen; ook om polarisatie en verharding te voorkomen.

De nood onder PAS-melders is hoog en onze zorgen blijven onverkort van kracht. Er moet een oplossing komen, daarvoor staat het Rijk aan de lat.

Integrale afwegingen nodig

Een integrale toets op de haalbaarheid van de NPLG-doelen en de bijbehorende structurerende keuzes ontbreekt. Zo kiest het ontwerp-NPLG er aan de ene kant voor om het omzetten van landbouwgrond naar andere functies in te perken, terwijl aan de andere kant vanwege verschillende andere doelen diezelfde landbouwgrond omgezet zou moeten worden naar andere functies (denk bijvoorbeeld aan natuur, woningbouw of energie-infrastructuur).

Wij ondersteunen dat in het NPLG structurerende keuzes gemaakt moeten worden, maar wel alleen als die ook integraal afgewogen kunnen worden. Als deze keuzes voldoende concreet zijn (ook in hun onderlinge samenhang) kunnen deze helpen om de doelstellingen te bereiken. Provincies hebben ruimte nodig voor maatwerk en flexibiliteit, waarbij het principe 'comply or explain' gevolgd kan worden. Een voorbeeld is de breedte van de beekdalen ("100 tot 250 meter") of de invulling van overgangsgebieden, waarbij provincies op basis van hun analyse uit willen werken hoe zij de structurerende keuzes integraal willen wegen.

Integrale opgave vraagt om ontschot geld

Voor de uitvoering van de gebiedsprogramma's en het halen van de NPLG-doelen zijn (rijks)middelen nodig. Deze dienen aan te sluiten bij de omvang van de nationale en provinciale opgaven. Het gaat om een integrale opgave, en dat vraagt om een integrale financiering voor zowel investeringen als beheer. De provincies ervaren op dit moment te veel schotten tussen verschillende regelingen, fondsen en daaraan gekoppelde doelen.

Voor uitvoering van de provinciale gebiedsprogramma's is het noodzakelijk dat deze financiering in samenhang uitgewerkt wordt. Structurele middelen voor beheer zijn een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van de gebiedsprocessen. Zonder middelen geen beheer en zonder beheer geen realisatie of instandhouding van de doelen.

Het NPLG geeft nog onvoldoende richting hierop en biedt onvoldoende zicht op structurele financiering voor het noodzakelijke beheer en monitoring. Wij dringen erop aan op korte termijn oplossingen te vinden, ook voor de lange termijn. De steeds terugkerende korte termijn financiering zit de aanpak voor langjarige opgaven in de weg. Wij vinden het bereiken van de doelstellingen belangrijk. Daarvoor hebben we financiële en andere middelen nodig, waaronder uitvoerbare regelingen. De regelingen die het Rijk daarvoor maakt moeten uitvoerbaar zijn en de uitvoering niet belemmeren, zoals we hebben moeten ervaren met de huidige Specifieke uitkeringen.

Agenda Natuurinclusief

De gezamenlijke agenda Natuurinclusief is nodig om met de samenleving doelstellingen te realiseren. We pleiten voor bekrachtiging van deze agenda door werk te maken van een investeringsagenda.